

Dato: 6. april 2017

Danmarks
Naturfredningsforening

Masnedøgade 20
2100 København Ø
Telefon: 39 17 40 00
Mail: dn@dn.dk

Fælles erklæring om beskyttelse af Øresund

Baggrund

En bred gruppe af NGO'er har som opfølgning på to konferencer om miljøet i Øresund (Øresundsvandsamarbejdet d. 20/10 2015 og DN, WWF m.fl. d. 3/2 2016) lavet en fælles fortælling om, hvad der skal til for at lave en god og fremadrettet beskyttelse af Øresund.

Formål

Følgende organisationer DN, WWF, Oceana, Greenpeace, Øresundsakvariet, Friluftsrådet, Danmarks Sportsfiskerforbund, Fishing Zealand, Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri, Øresundsfonden, Sea-U, Naturskyddsforeningen Skåne, Den Blå Planet og Øresundsvandsamarbejdet, har derfor deltaget i en række workshops og møder for at finde frem til hvad der skal til for at indføre en bredere og mere langsigtet beskyttelse af den helt enestående natur i Øresund.

Overordnet er det gruppens ønske at præsentere et forslag til fremtidig beskyttelse og skånsom, bæredygtig brug af Øresunds havmiljø.

Forslaget skal samtidigt give optimale muligheder for at brande Øresundsregionen som en ambitiøs og troværdig forvalter af sit blå miljø og udnytte de formidlingsmæssige, rekreative og turismemæssige potentialer, der ligger i et suverænt havmiljø i en tætbeholdt region.

Opfordring

Følgende organisationer opfordrer derfor den danske og svenske stat til at indgå en ny fælles aftale om beskyttelse af Øresund, som tager udgangspunkt i de principper og ideer om naturbeskyttelse, bæredygtig benyttelse og udvikling, som er beskrevet på de følgende sider.

OCEANA Protecting the World's Oceans

MARINBIOLOG.SE

ØRESUNDSAKVARIET

Danmarks
Naturfredningsforening

SEA-UTM
Marint Kunskapscenter

GREENPEACE

Naturskyddsforeningen
Skåne

Øresundsvattensamarbejdet
Øresundsvandsamarbejdet

Forslag til beskyttelse af Øresund:

Alt det positive, som er værd af beskytte og bevare

Formålet med en beskyttelse af Øresund er primært at langtidssikre den helt unikke og meget varierede natur, som findes i sundet. Øresund skal stadig kunne benyttes af både erhvervs- og fritidsbrugere, men de enkelte aktiviteter skal foregå på en skånsom og bæredygtig måde. En fremtidig og mere effektiv beskyttelse af Øresund skal således sikre at både nuværende og kommende generationer får størst mulig glæde af den rene og varierede natur vi har i et meget tætbeholdt og kraftigt benyttet område. Denne kombination udgør samtidigt et kæmpepotentiale for formidling af viden om havmiljøet og et stort potentiale for turisme.

Der er flere forskellige plante- og dyresamfund samlet på et relativt lille område i Øresund, end i andre eller danske og svenske farvande. Der er således alt fra lavvandede bugter og vige med ålegræs og havgræs, over blød mudderbund med sjældne dyresamfund, til stenrev og klippekyster med frodig algevegetation. Disse mange forskellige typer af levesteder giver rigtig gode leve- og opvækststeder for fiskeyngel, bunddyr og mange forskellige alger. Det giver samlet set et meget alsidigt plante- og dyreliv.

Der er fx omkring 140 forskellige arter af fisk i sundet – med alt fra små kutlinger og nålefisk, over ål, sild og makrel, til store torsk, ørred og laks. Derudover er der vigtige fugleområder og små lokale bestande af sæler. Man kan også se marsvin, delfiner og store hvaler i Øresund.

Øresund er kun delvis beskyttet i dag

Der findes både danske og svenske NATURA2000- områder, samt svenske kommunale og statslige naturreservater som Knähaken og Grolle Grund. Disse områder beskytter imidlertid kun udvalgte arter og visse habitater, men ikke det samlede område.

Øresund har i mere end 80 år været forskånet for trawling og byder derfor i dag på nogle helt unikke naturforhold. Dermed har vi fået foræret et unikt stykke havnatur, hvis kvaliteter fortjener en særstatus. Det er enestående, at vi har et havområde, hvor der ikke har været trawling i så mange år, og hvor man samtidig kan dokumentere den gavnlige effekt heraf på fiskebestanden, især torsk. Samtidig har der gennem årene været et erhvervsfiskeri med garn og et betydeligt rekreativt fiskeri, som tilsammen ser ud til at være bæredygtigt.

En beskyttelse der indebærer et trawlingforbud af hensyn til dyrelivet og som er forudsætningen for et bæredygtigt fiskeri, er et enestående eksempel, som bør bevares for kommende generationer.

For at holde budskabet om beskyttelse af Øresunds natur klart og enkelt er det bevidst valgt at udelade kommentarer om f.eks. udledning af olie og spildevand fra skibstrafik m.m., da disse problemstillinger alle er og forsat skal være reguleret gennem anden lovgivning.

Øresundstorsken

Øresundstorsken er en lokal torskebestand, som i dag er den vigtigste kilde til rekrutteringen af torsk i Kattegat og Skagerrak og bidrager, ifølge nye undersøgelser, alene med næsten halvdelen (46%) af de torskelarver der hvert år slår sig ned i Kattegat og Skagerrak. Derudover svømmer voksne torsk fra Øresund og ud i fx Kattegat (Jonsson et al. 2016). En sund bestand af torsk i Øresund er derfor vigtigt for bevarelsen af det lokale rekreative og kommercielle fiskeri, men også for de omkringliggende havområder.

Rekreativ benyttelse

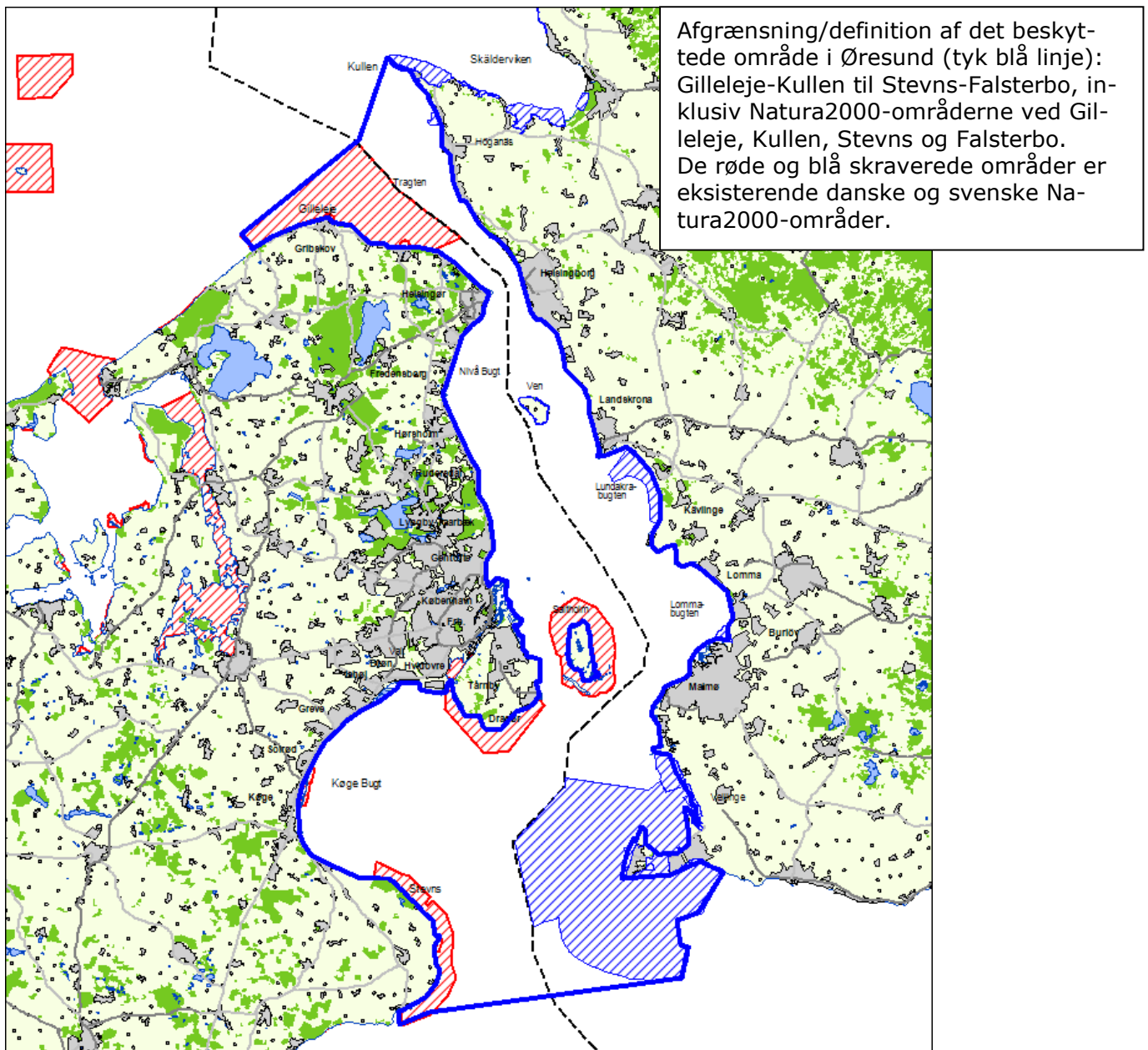
Øresund har kolossal betydning, som rekreativt område for hele regionen. Både lokale beboere og turister bader, sejler, fisker, dykker og surfer i hele Øresund. Rent vand og en rig natur har meget stor værdi for alle disse rekreative interesser og giver mulighed for en omfattende formidling.

Afgrænsning/definition af Øresund

Øresund går fra Kullen-Gilleleje (Gilbjerg Hoved) til Stevns-Falsterbo og omfatter Øresunds-tragten (Kullen-Gilleleje til Helsingør-Helsingborg), Nordlige Øresund (ned til broen), Sydlige Øresund (syd for broen / Drogden-tærsklen) og Køge Bugt (vest for linjen Avedøre til Stevns).

Område som bør beskyttes

Det beskyttede område bør omfatte hele Øresund, samt de Natura2000-områder, der findes ved Kullen, Gilleleje (marsvin), Stevns (stenrev) og Falsterbo (sæler). Beskyttelsen skal starte ved kysten (normal vandstandslinje) og omfatte både den danske og svenske del af Øresund.

Hvordan skal Øresund i praksis beskyttes?

Trawl fiskeri

Trawlforbuddet fra 1932 skal opretholdes - med det udvidede og specifikke formål at beskytte truede og sårbare habitater i Øresund. Trawlforbuddet skal gælde hele året og i hele området fra Kullen-Gilleleje til Stevns-Falsterbo. Området skal desuden overvåges og der skal være en effektiv fiskerikontrol.

Andet fiskeri

Øresund skal have et bæredygtigt lokalt fiskeri. Der er i dag både et lokalt erhvervmæssigt kystfiskeri og et betydeligt rekreativt fiskeri både fra kysten og fra småbåde. Sådant fiskeri kan stadig finde sted, skånsomt og bæredygtigt.

Sandsugning

Sandsugning skal stoppes i Øresund, i første omgang nord for broen.

Anden benyttelse

Det er ikke formålet med beskyttelsen af Øresund, at lægge begrænsninger på erhvervs- og fritidsaktiviteter i sundet, men de enkelte aktiviteter skal foregå på en bæredygtig måde. En sund, rig og frodig natur kommer alle brugerne til gavn og glæde.

Havne, moler o.l.

Det er ikke hensigten at begrænse kommunerne i forhold til fx udvidelser af havne og moler, samt kystsikring og klimasikring af havne og kyster. Kommunale projekter ud fra kysten skal dog forsat konsekvensvurderes i henhold til gældende love (fx VVM) for at sikre at naturen ikke bliver negativt påvirket.

Formidling

Formidling om Øresunds store værdier er vigtig. En bred forståelse for hvilken rig og unik natur og kultur der findes i Øresund, vil være med til at borgerne selv ønsker at beskytte de store natur- og kulturværdier og deres gode muligheder for fritidsinteresser. Formidling af Øresunds værdier bør foregå ved flere Blå Støttepunkter eller "Naturum" (efter svensk forbillede) ved kysterne.

Andre påvirkninger

Der er mange forskellige trusler mod miljøet i Øresund, men mange af disse er reguleret gennem anden lovgivning. For at holde budskabet om beskyttelse af Øresunds natur enkelt har vi derfor valgt at udelade fx udledning af kvælstof og fosfor, olie og spildevand fra skibstrafik, spredning af invasive arter og forurening med tungmetaller fra klappning, da alle disse påvirkninger er og fortsat skal være reguleret gennem anden lovgivning.

Affald på kysterne, plast i vandet og spøgelsesgarn på bunden er også potentielt store trusler mod havmiljøet, som bør håndteres gennem anden lovgivning.

Hvordan kan Øresund beskyttes?

Nedenfor er der foretaget en gennemgang af de forskellige muligheder for beskyttelse. For hver type er der fremført fordele og ulemper ved den enkelte type af beskyttelse. I de efterfølgende noter er hver type forklaret lidt mere.

Opsummering af muligheder gennemgået i tabellen

Opsummering	Egnethed
<ul style="list-style-type: none"> - Natura 2000 er ikke egnet, da det kun beskytter bestemte natur-typer og udvalgte arter (bl.a. ikke blødbund og fisk generelt). - IMO PSSA er ikke egnet, da disse aftaler omhandler regulering af international søfart og ikke generel naturbeskyttelse - Fredning. Flere mindre danske marine områder er omfattet af en egentlig fredningskendelse. Det gælder fx Hirsholmene, Ertholmene, Æbelø, Stavns fjord, Romsø, Tipperne m. fl. Der er ikke i mange år rejst eller gennemført marine fredninger. Formelt er det således stadig et muligt redskab, men formentligt vanskeligt at få rejst en sag. NGO'er kan ikke rejse fredningssager på havet, det kan kun staten. Fredningen vil kun kunne rejses, hvis der er en andel landområde med. 	Ikke egnet
<ul style="list-style-type: none"> - Nationalpark er umiddelbart ikke brugbar, da den danske version ikke yder nogen form for ekstra beskyttelse. Men da det er staten der er eneste lodsejer på dansk side er det måske en farbar vej der skal udforskes, set fra dansk side. Den største udfordring bliver nok at harmonisere beskyttelsesniveauet med svenskerne, for hvem en "nationalpark" har højeste beskyttelsesniveau - Biosfære er en mulighed, men det vil ikke i sig selv medføre en øget beskyttelse. Det skal derfor suppleres med andre tiltag - Naturpark kræver accept / dispensation fra fx 50% af området ikke allerede er beskyttet vi af fx Natura2000 - MPA-begrebet fx under Havstrategidirektivet eller HELCOM kan benyttes, da det er meget fleksibelt, men det er svært at formidle og gøre folkeligt – det skal således suppleres af et andet begreb 	Måske
<ul style="list-style-type: none"> - Naturreservat som en dansk-svensk statslig aftale er en mulighed. Man kan tage udgangspunkt i den eksisterende aftale om trawlforbud og fælles fiskeri inden for området. - Et naturreservat kan også være en mulighed med udgangspunkt i Havstrategi-direktivet og kan give beskyttelse på flere niveauer, f.eks. sådan at kerneområder helt friholdes for fiskeri og andre væsentlige forstyrrende aktiviteter, mens bufferzoner har færre restriktioner. <p>Mulige navne: Naturreservat Øresund / Havnaturpark Øresund /Marin naturpark Øresund</p>	Mulige løsninger